

УДК 174:005.35:17.02

DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/D2026-18-4>**Мазур Ю.В.**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу,
Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5333-1653>

Карбовська Л.О.

кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри маркетингу,
Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5333-1653>

Братусь Г.А.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри управління бізнесом,
Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7151-3901>

Каліна І.І.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри маркетингу,
Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5662-6967>

ТРАДИЦІЙНІ ТА СУЧАСНІ МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ: ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН

Розкрито взаємозв'язок між класичними економічними методами та новітніми технологіями. Обґрунтовано різні підходи до поняття «методи дослідження» та визначено їх основні групи. Розкрито сферу дії, переваги та обмеження таких методів якісного дослідження, як: глибинні інтерв'ю, фокус-групи, етнографічне дослідження, мобільна етнографія, тематичне дослідження, аналіз контенту. Представлено сферу дії, переваги та обмеження методів кількісного дослідження: усні та письмові опитування; експериментальні дослідження; лонгітюдні (панельні) дослідження; кореляційно-регресійний аналіз. Визначено особливості та напрями застосування змішаних методів дослідження: конвергентне паралельне проектування, пояснювальний послідовний дизайн, дослідницький послідовний дизайн, вбудований дизайн. Показано дві основні тенденції змін у дослідженнях: поширення штучного інтелекту та конвергенція кількісних та якісних дослідницьких проєктів в міру розвитку технологій.

Ключові слова: наукові дослідження в економіці, кількісні, якісні, змішані методи досліджень, маркетингові та UX-дослідження, штучний інтелект.

Mazur Julia, Karbovska Liubov, Bratus Hanna, Kalina Iryna

Private Joint-Stock Company "Higher education institution
"Interregional Academy of Personnel Management"

TRADITIONAL AND MODERN METHODS OF SCIENTIFIC RESEARCH IN ECONOMICS: TRENDS IN CHANGES

The article deepens the theoretical and methodological justification of the transformation of Marketing Research in the digital age, reveals the relationship between classical economic methods and the latest technologies. The object of research is the process of transformation of the methodological apparatus of scientific research in the economy under the influence of digital transformation and the transition to mixed methods of analyzing economic phenomena. Different approaches to the concept of "research methods" are substantiated as systematic strategies used to collect, analyze, and interpret data to answer research questions or test hypotheses; as systematic approaches used by researchers to collect, analyze, and interpret data related to different queries in different fields; as specific tools and procedures used to collect and analyze data (e.g. experiments, surveys, and statistical tests). The main groups of research methods are identified: qualitative, quantitative and mixed. Content analysis focuses on the study of human behavior, thoughts, and social dynamics and is used in marketing, psychology, social sciences, UX research, and anthropology. The scope, advantages and limitations of such qualitative research methods as in-depth interviews, focus groups, ethnographic research (observation), mobile ethnography, case study, content analysis are revealed. It is determined that quantitative research methods include the collection and analysis of numerical data to identify patterns, test hypotheses, and summarize results. The scope, advantages and limitations of such quantitative research

methods as: oral and written (questionnaires) surveys; experimental studies; longitudinal (panel) studies; correlation and regression analysis are presented. Features and directions of application of mixed research methods are revealed: convergent parallel design, explanatory sequential design, research sequential design, embedded design. Two main trends that are driving changes in research are shown: the spread of artificial intelligence affects the way research is conducted and the convergence of quantitative and qualitative research projects as technology evolves.

Keywords: scientific research in economics, methodology of scientific research, scientific approach, scientific method.

Постановка проблеми. Методи дослідження – це систематичні процеси, техніки та стратегії, що використовуються для дослідження, аналізу та розкриття інформації та знань щодо певної теми, питання чи проблеми. Вони охоплюють широкий спектр підходів, інструментів та процедур, які дозволяють дослідникам ефективно збирати та інтерпретувати дані. Методи дослідження слугують основоположною основою для проведення досліджень, спрямовуючи весь процес дослідження від початку до завершення.

Методи дослідження є основою, на якій будуються достовірні, змістовні та впливові дослідження. Вони дають змогу науковцям збирати, аналізувати інформацію, розуміти та робити внесок у світові знання, сприяючи прогресу та інноваціям у різних галузях. Незалежно від того, чи проводяться академічні дослідження, маркетингові дослідження чи наукові дослідження, глибоке розуміння методів дослідження є важливим для досягнення надійних та цінних результатів.

Вибір правильної методології дослідження є вирішальним кроком у проведенні змістовного та достовірного дослідження. Методологія стосується загальної стратегії та обґрунтування дослідницького проекту. Вона включає вивчення методів, які використовуються, та теорій чи принципів, що лежать в їх основі, з метою розробки підходу, який відповідає цілям.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання методології наукових досліджень в економічній науці є об'єктом уваги багатьох науковців, оскільки розуміння різноманітних типів дослідницьких методів є основоположним для досягнення достовірних та вживаних результатів.

Так, у статті Л. Стюарт представлений огляд основних методів дослідження, що використовуються в економіці, зосереджуючись як на кількісних, так і на якісних методах [1]. М. Дарвіш структурує дослідження за допомогою систематичних підходів – експериментального, описового та історичного – спрямованих на вирішення проблем за допомогою логічних, емпіричних кроків, поєднуючи традиційні методи із сучасними методами наукового дослідження. [2]. У своїй статті В. Лахман звертає увагу науковців, у яких об'єктом дослідження є економічні явища та процеси, на необхідність визначення, які методи дослідження слід застосовувати, як представити економічні проблеми та які наукові вимоги необхідно виконати ще на початку роботи [3]. У огляді науковців К. Чапарлар та А. Дьонмез, пояснюється класифікація та опис наукових досліджень, рандомізація на етапі планування та упередженість. Хоча стаття опублікована в медичному журналі, її методологічні принципи універсальні [4].

Стаття Р. Тіманса, П. Ваутерса та Дж. Хейлбронна фундаментальним критичним оглядом досліджень змішаних методів. Автори аналізують не лише технічні аспекти поєднання якісних та кількісних даних, а й соціальний та історичний контекст виникнення цього підходу [5]. У посібнику М. Зарей розглянуто

різні типи методів дослідження, їх застосування, переваги та обмеження. Опис конкретних типів опитувань, експериментів та методів спостереження, які найефективніше працюють у 2025 році [6].

Згідно з дослідницькою роботою М. Абд Масаада для методів та підходів досліджень у 2025 році характерне фокусування на інтегрованих, багаторівневих змішаних методах, особливо в контексті екологічних, сільськогосподарських та гуманітарних проблем [7]. В посібнику консультантів Appinio, які спеціалізуються на розробці та вдосконаленні сучасних методів маркетингових досліджень, виділено ключові методи досліджень, які будуть домінувати у 2025 році. Основний акцент зроблено на поєднанні традиційних підходів із новітніми технологіями, такими як штучний інтелект та автоматизація [8].

Аналіз наукових доробок таких, як класичні німецькі видання чи найсучасніші англійські публікації свідчить, що економіка не повинна обмежуватися лише математичним моделюванням (кількісним) або лише кейс-стаді (якісним). Ефективне дослідження ринку потребує змішаного підходу: аналізу статистики продажів + глибинних інтерв'ю з клієнтами; методи мають бути інтегровані. Попри глибоке опрацювання методів досліджень та ролі штучного інтелекту, поза увагою дослідників залишаються проблеми щодо адаптації методології до умов сучасної економічної волатильності, етичні та юридичні аспекти при використанні ШІ. Ці питання залишилися невирішеними внаслідок випереджального темпу розвитку технологій та консерватизму академічного середовища. Це зумовлює актуальність дослідження та необхідність систематизації методів наукових досліджень в економіці.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є поглиблення теоретико-методологічного обґрунтування трансформації маркетингових досліджень у цифрову епоху, розкриття взаємозв'язку між класичними економічними методами та новітніми технологіями (змішані методи, штучний інтелект) для забезпечення об'єктивності економічного знання.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання: розкрити переваги та недоліки традиційних методів наукових досліджень (якісних і кількісних); систематизувати наукові підходи до вивчення економічних явищ від класичних до сучасних цифрових методів.

У статті використано такі методи: системного аналізу – для вивчення сукупності методів як цілісної системи; критичний аналіз літературних джерел (згідно з підходом Тіманса та Ваутерса) – для виявлення прогалин у сучасній теорії методології.

Виклад основного матеріалу дослідження. Найважливішим результатом науки є знання, тому метою методології має бути виявлення тих методів, за допомогою яких вони генеруються [9]. М. Зарей під методами дослідження розуміє систематичні стратегії, що використовуються для збору, аналізу та інтерпретації даних для відповіді на дослідницькі питання або пере-

вірки гіпотез. Вони забезпечують структурований підхід до дослідження явищ, гарантуючи, що результати є достовірними, надійними та відтворюваними [6].

Х. Браян і Х. Андерсен вважають, що вивчення наукового методу – це спроба розрізнити дії, за допомогою яких досягається цей успіх. Серед видів діяльності, які часто визначають як характерні для науки, є систематичні спостереження та експерименти, індуктивні та дедуктивні міркування, а також формування та перевірка гіпотез і теорій [9]. На думку М. Абд Масаада, методи дослідження – це систематичні підходи, що використовуються дослідниками для збору, аналізу та інтерпретації даних, що стосуються різних запитів у різних галузях [7].

Методи – це конкретні інструменти та процедури, які використовуються для збору та аналізу даних (наприклад, експерименти, опитування та статистичні тести) [10]. Вони поділяються на три основні групи: кількісні, якісні та змішані методи.

Якісні методи призначені для дослідження людської поведінки, думок та соціальної динаміки, отримання глибоких уявлень та розуміння складних явищ. Вони широко використовуються в маркетингу, психології, соціальних науках, UX-дослідженнях та антропології [11]. У світі, що характеризується швидкими соціальними змінами та зростаючою складністю, потреба в якісних дослідженнях ще ніколи не була такою нагальною. Соціальні явища постійно розвиваються, формуються політичними, економічними, соціальними, технологічними, екологічними та правовими силами. Якісні дослідження з їх гнучкістю та акцентом на контексті, мають унікальну можливість реагувати на зміни в режимі реального часу, надаючи своєчасну та релевантну інформацію [12].

Глибинні інтерв'ю – це індивідуальні розмови, в яких використовуються відкриті запитання для дослідження думок, почуттів та досвіду учасників. Вони ідеально підходять для отримання детального розуміння особистих мотивів, сприйняття або процесів прийняття рішень. Цей метод зазвичай використовується в психології, дослідженнях користувачів та дослідженнях охорони здоров'я [6].

Фокус-групи передбачають модеровані дискусії з 6–10 учасниками та чудово підходять для збору різноманітних думок, особливо щодо нових продуктів, послуг чи соціальних питань. Групова динаміка може стимулювати ідеї та виявляти перспективи, які можуть не виникнути під час індивідуальних інтерв'ю. Використовується для вивчення групових думок, відгуків про продукт, соціальних досліджень.

Етнографічні дослідження передбачають спостереження та взаємодію з учасниками в їхньому природному середовищі протягом тривалого періоду. Такий імерсивний підхід допомагає дослідникам зрозуміти культурний контекст, поведінку в реальному світі та соціальну динаміку. Він широко використовується в антропології, дослідженнях UX та освіті.

Мобільна етнографія є цінним інструментом для вивчення людей в їхньому культурному середовищі. Вона надає контекстуальне уявлення про їхню поведінку, ритуали, мову та взаємодію. У рамках проекту мобільної етнографії учасників просять самостійно записати свою поведінку, досвід, думки та почуття щодо певних тем або завдань за допомогою своїх

смартфонів. Це також відомо як етнографія смартфонів, якісне дослідження смартфонів або масштабне якісне дослідження [13].

Дослідження кейс-стаді – це поглиблений аналіз окремої сутності, такої як особа, група, організація чи подія. Воно забезпечує цілісне уявлення про складну проблему та є особливо цінним для вивчення рідкісних або унікальних випадків. Цей метод часто використовується в бізнесі, освіті та соціальних науках [6].

Контент-аналіз – це метод систематичного кодування та аналізу письмових, візуальних або цифрових матеріалів, таких як статті, інтерв'ю чи публікації в соціальних мережах. Він особливо корисний для виявлення моделей комунікації, повторюваних тем або медіа-тенденцій [6] (табл. 1).

Кількісні методи дослідження включають збір та аналіз числових даних для виявлення закономірностей, перевірки гіпотез та узагальнення результатів на ширші групи населення. Ці методи вимірюють змінні та визначають зв'язки між ними. включають опитування, експерименти, панельні дослідження та кореляційні дослідження (табл. 2).

Опитування та анкети – це структуровані інструменти, що використовуються для збору даних великої вибірки учасників і використовуються в маркетингових дослідженнях, опитуваннях громадськості в освіті та охороні здоров'я для виявлення думки. Експериментальні дослідження включають маніпулювання змінними в контрольованому середовищі для перевірки причинно-наслідкових зв'язків. Панельні дослідження відстежують ті самі суб'єкти протягом тривалого періоду – місяців, років або навіть десятиліть. Кореляційні дослідження використовуються для виявлення зв'язків між двома або більше змінними без їх зміни, зазвичай, використовується в освіті, психології та економіці [6].

Дослідження з використанням змішаних методів – це дослідницький підхід, за яким дослідники збирають і аналізують як кількісні, так і якісні дані в межах одного дослідження (табл. 3).

Дані дослідження потребують цілеспрямованого поєднання методів збору, аналізу даних та інтерпретації доказів. Ключове слово – «змішаний», оскільки важливим кроком у підході змішаних методів є пов'язування даних або інтеграція на відповідному етапі дослідницького процесу. Цілеспрямована інтеграція даних дозволяє дослідникам отримати більш панорамний погляд на свій дослідницький ландшафт, розглядаючи явища з різних точок зору та крізь різноманітні дослідницькі призми [16].

Дизайн зі змішаними методами підходить для відповідей на дослідницькі питання, на які не можуть відповісти ні кількісні, ні якісні методи окремо. Змішані методи можна використовувати для кращого розуміння зв'язків або суперечностей між якісними та кількісними даними; вони можуть надати учасникам можливість висловитися та поділитися своїм досвідом протягом дослідницького процесу, а також сприяти різним напрямкам дослідження, які збагачують докази та дозволяють глибше відповісти на питання. Змішані методи можуть сприяти більшій науковій взаємодії та збагачувати досвід дослідників, оскільки різні точки зору висвітлюють досліджувані питання. [16].

Змішані методи дослідження поєднують якісні (інтерв'ю, спостереження) та кількісні (опитування,

Таблиця 1

Ключові методи якісних досліджень

Методи	Опис	Сфера дії	Переваги	Обмеження
Глибинні інтерв'ю	Індивідуальні розмови з відкритими питаннями.	Дослідження особистого досвіду, емоцій, мотивації.	Великий набір даних, гнучкість, глибоке розуміння особистостей.	Займає багато часу, упередженість інтерв'юера.
Фокус-групи	Групові дискусії з 6–10 учасниками під керівництвом модератора.	Збір різних думок та групової динаміки.	Інтерактивні, що розкривають групову динаміку, генеруючі ідеї	Домінуючі голоси можуть спотворювати дискусію, зменшуючи глибину обговорення на людину.
Етнографічне дослідження (спостереження)	Спостереження за споживачами в їхньому природному середовищі.	Розуміння поведінки реального світу та культурного контексту.	Контекстуальне розуміння, достовірні дані.	Вимагає багато ресурсів, впливає спостерігач, має суб'єктивну інтерпретацію.
Мобільна етнографія	Інноваційний метод дослідження ринку, який поєднує традиційну етнографію з мобільними дослідженнями.	Використовує смартфони для документування, аналізу та отримання наслідків взаємодії з клієнтами в режимі реального часу	Залучення учасників, зворотній зв'язок у будь-який момент, економічно ефективна, швидкий процес,	Ризик поверхневих даних, технічні обмеження, аналітичне навантаження, етичні питання
Тематичне дослідження	Детальне розслідування окремої справи (наприклад, особи, організації).	Глибоке вивчення складних або рідкісних явищ.	Детальний аналіз, корисний для реального застосування.	Обмежене узагальнення, можлива упередженість дослідника.
Аналіз контенту	Систематичне кодування та аналіз текстів або медіа-файлів.	Вивчення моделей комунікації та медіа-трендів.	Обробляє великі дані, систематичний, може бути як кількісним, так і якісним.	Може пропускати нюанси, залежить від точності коду, втрати контексту.

Джерело: побудовано авторами на основі [6, 12, 14]

Таблиця 2

Кількісні методи дослідження

Методи	Опис	Сфера дії	Переваги	Обмеження
Усні та письмові (анкети) опитування	Структуровані інструменти для збору даних з великої популяції за допомогою закритих питань.	Масштабні дослідження, громадська думка, відгуки клієнтів.	Економічно ефективний, масштабований, швидкий, простий в аналізі.	Низький рівень відповідей, поверхневі або упереджені відповіді.
Експериментальні дослідження	Контрольовані дослідження для перевірки причинно-наслідкових зв'язків шляхом маніпулювання змінними.	Наукові дослідження, поведінкові дослідження, тестування продуктів.	Встановлює причинно-наслідковий зв'язок, високу надійність, повторюваність результатів.	Штучні умови, етичні проблеми досліджень на людях.
Лонгітюдні (панельні) дослідження	Спостереження за одними й тими ж об'єктами протягом тривалого періоду часу для відстеження змін.	Вивчення розвитку, результатів здоров'я, змін поведінки.	Відображає тенденції з плином часу, має сильну внутрішню валідність.	Дорогі, трудомісткі, ризики вибуття учасників.
Кореляційно-регресійний аналіз	Досліджує зв'язки між змінними без маніпуляції.	Прогнозний аналіз, дослідження на ранніх стадіях.	Визначає закономірності, природне спостереження, легко виконувати.	Неможливо довести причинно-наслідковий зв'язок, під впливом зовнішніх змінних.

Джерело: побудовано авторами на основі [6, 14]

експерименти) дані в рамках одного дослідження, щоб забезпечити всебічне, глибоке розуміння складних дослідницьких проблем. Це підсилює висновки за допомогою триангуляції, дозволяючи дослідникам пояснювати, перевіряти або розширювати висновки, що часто використовується в соціальних, медичних та поведінкових науках.

Нині виділяються дві основні тенденції, які є рушійними силами змін у дослідженнях. По-перше,

поширення штучного інтелекту впливає на те, як проводяться дослідження. По-друге, кількісні та якісні дослідницькі проекти зближуються в міру розвитку технологій.

1. Поширення штучного інтелекту. Особисте використання штучного інтелекту набирає обертів. У вересні 2025 року дослідження, проведене Університетом Дьюка, Гарвардським університетом та OpenAI, показало, що приблизно 10% дорослого населення

Таблиця 3

Типи змішаних методів дослідження

Методи	Опис	Цілі використання	Переваги	Обмеження
Конвергентне паралельне проєктування (або паралельна триангуляція)	Кількісні та якісні дані збираються та аналізуються одночасно, але окремо, а потім об'єднуються для порівняння або триангуляції результатів	Для перевірки або підтвердження результатів, отриманих за допомогою різних методів в обмежені терміни, коли потрібні кількісні тенденції та якісні перспективи	Ефективний збір даних, забезпечує повне розуміння явища та перевіряє результати (триангуляція).	Потрібні знання обох методологій, а об'єднання двох різних типів даних може бути складним
Пояснювальний послідовний дизайн	Двофазний підхід: дослідники спочатку збирають та аналізують кількісні дані, а потім якісні дані для глибокого пояснення	Для уточнення неочікуваних, виняткових результатів або пояснення складних закономірностей, виявлених у даних опитувань чи експериментів	Легко впроваджувати, оскільки дані збираються поетапно; надаються переконливі пояснення, підтвержені доказами	Потрібно багато часу для завершення двох окремих фаз; вимагає досвіду в обох методологіях
Дослідницький послідовний дизайн	Для дослідження явища впочатку збираються та аналізуються якісні дані, а потім – кількісні для перевірки або вимірювання результатів	Для дослідження нових тем, створення нових інструментів або визначення змінних, коли існуючих інструментів недостатньо	Розділення фаз спрощує процес пояснення, проведення та представлення дослідження	Вимагає значного часу та ресурсів; успіх кількісної фази залежить від попереднього якісного дослідження
Вбудований дизайн	Збір як кількісних, так і якісних даних, причому один тип служить додатковим компонентом для підтримки первинних даних	Використовується, щоб підсилити або доповнити свої висновки, отримані на основі основного типу дизайну дослідження..	Додаткові дані покращують загальний дизайн дослідження, усувають прогалини або надають додатковий контекст, задля більш повного та надійного дослідження	Дослідники повинні мати досвід як у первинному дизайні (кількісному або якісному), так і в дослідженнях зі змішаними методами.

Джерело: побудовано авторами на основі [6, 15]

світу зараз використовує інструменти генеративного штучного інтелекту [17].

Одна з причин використання штучного інтелекту, що так швидко зростає – його інтеграція у інтернет-інструменти. Google тепер має огляди штучного інтелекту, які відображаються над традиційними результатами пошукових систем, пропонуючи інформацію негайно. А режим штучного інтелекту робить ще один крок вперед, використовуючи свою модель великої мови програмування Gemini (LLM) для відповіді на текстові, голосові та графічні пошукові запити.

З академічного боку, штучний інтелект робить дослідження доступнішими для ширшої аудиторії. Такі інструменти, як Google Scholar, тепер пропонують штучний інтелект, що підсумовує академічні PDF-файли. А пошукова система Perplexity на базі штучного інтелекту збирає інформацію з дослідницьких джерел і пропонує користувачам акуратний зведений опис і список джерел.

Штучний інтелект також змінює академічні методи досліджень шляхом:

Спрощення автоматизації оглядів літератури. Огляд літератури може бути виснажливим, але інструменти штучного інтелекту, такі як Elicit та ResearchRabbit, значно полегшують пошук та перевірку відповідних статей, вилучення даних та синтез результатів. Інструменти штучного інтелекту можуть навіть зробити першу спробу з повними оглядами літератури, залишаючи дослідникам більше часу для виконання важливих завдань, таких як планування та аналіз досліджень.

Надання синтетичним даним певної ролі. У відповідь на обмеження конфіденційності даних, проблеми з доступом до даних та тиск витрат, деякі дослідники починають використовувати синтетичні дані для доповнення або навіть заміни традиційних наборів даних. Хоча синтетичні дані все ще перебувають на початковій стадії розвитку, команди дослідників виявили цінність у їх використанні для моделювання сценаріїв та збільшення вибірки.

Зміна ролі дослідника. Оскільки деякі частини дослідницького процесу стають більш автоматизованими, роль академічного дослідника змінюється. Команди витрачають менше часу на основні операційні завдання та більше часу на розробку робочих процесів, доповнених штучним інтелектом, інтерпретацію результатів та застосування людського судження для забезпечення якісних результатів.

2. Еволюція кількісних та якісних досліджень. Протягом десятиліть дослідження чітко розділялися на кількісні та якісні [17]. Але у 2026 році ці межі розмиваються.

Частково це пояснюється тим, що кількісні дослідження перебувають під постійним тиском. Проблеми з якістю даних, втома учасників та зростання витрат змушують дослідників переосмислити, коли і як вони проводять масштабні опитування для збору інформації.

Водночас якісні дослідження отримують технологічне оновлення. Цифрова етнографія або вивчення людей через онлайн-світи, в яких вони проживають, розвивається завдяки форумам, таким як Reddit

та Quora, а також соціальним спільнотам, таким як TikTok, Facebook та LinkedIn.

Цифрова етнографія значно спрощує збір інформації про онлайн-аудиторію, яку раніше можна було отримати лише за допомогою кількісних опитувань. А з огляду на те, наскільки легко проводити дистанційні інтерв'ю та фокус-групи, збір якісних даних з нецифрових спільнот став простішим.

Нові інструменти якісного аналізу даних (QDA) на базі штучного інтелекту, такі як NVivo та Atlas.ti, також можуть пришвидшити трудомісткі кроки кодування, що полегшує дослідникам перегляд та синтез якісних даних у більшому масштабі [16].

Висновки. Отже, сучасні методи наукових досліджень – це систематичні, емпіричні підходи, що включають спостереження, формулювання гіпотез, експериментування та аналіз, дедалі частіше використовуючи передові технології для збору та аналізу даних. Ключові методи включають експериментальну маніпуляцію (контрольовані випробування), кількісні вимірювання, якісні поглиблені дослідження та поздовжні або поперечні спостереження. Також методи дослідження визначаються автоматизацією на основі штучного інтелекту, збільшенням використання синтетичних даних

та акцентом на змішаних методологічних рамках, які поєднують якісну глибину з кількісним масштабом.

Науковий підхід до досліджень є важливим для розвитку знань та розуміння в різних галузях. забезпечує систематичну та об'єктивну основу для формулювання дослідницьких питань, планування досліджень, збору та аналізу даних, а також інтерпретації результатів. Дотримуючись наукових принципів, дослідники забезпечують валідність, надійність та відтворюваність своєї роботи, сприяючи зростанню знань та покращенню суспільства. Ефективне вивчення сучасних економічних процесів можливе лише за умови гармонійного поєднання загальнонаукових методів (індукція, дедукція, синтез) із прикладними економіко-математичними моделями, що дозволяє глибше розкрити сутність ринкових трансформацій.

Наразі значення методології для економічної практики полягає у наданні науково перевірених алгоритмів для діагностики діяльності підприємств. Майбутні ж наукові пошуки у цьому напрямі мають бути зосереджені на розробці гібридних методологій, що поєднують принципи поведінкової економіки та нейромережевого моделювання для більш точного прогнозування явищ і процесів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Stewart L. (2025) Research Methods in Economics. Overview, Strategies & Techniques. Available at: <https://atlasti.com/research-hub/research-methods-in-economics>
2. Darwish Mahmoud. (2022). Methodology of scientific research and its modern divisions according to Whitney, Marquis, *Good and Skates and Van Dahlen*. no. 4. pp. 65–85.
3. Lachmann W. (1995). Methoden in den Wirtschaftswissenschaften. In: *Volkswirtschaftslehre*. Springer-Lehrbuch. Springer, Berlin, Heidelberg. pp. 1–20. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-642-97621-6_1
4. Çaparlar C. Ö. & Dönmez A. (2016). What is Scientific Research and How Can it be Done?. *Turkish Journal of Anaesthesiology and Reanimation*, no. 44(4), pp. 212–218. DOI: <https://doi.org/10.5152/TJAR.2016.34711>
5. Timans R., Wouters P. & Heilbron J. (2019). Mixed methods research: what it is and what it could be. *Theor Soc.*, no. 48, pp. 193–216. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11186-019-09345-5>
6. Mina Zarei (2025). Research Methods: The Ultimate Guide for Academic and Professional Success. Available at: <https://litmaps.com/articles/types-of-research-methods>
7. Eltoum Masaad Mohammed. (2025). Research Methods approaches in 2025. Available at: https://researchgate.net/publication/397435040_Research_Methods_approaches_in_2025
8. Top Research Methods in 2025: Types, Examples. Appinio Research. 06.10.2023. Available at: <https://www.appinio.com/en/blog/market-research/research-methods>
9. Hepburn Brian & Andersen Hanne (2015). Scientific method. Stanford Encyclopedia of Philosophy). Available at <https://plato.stanford.edu/entries/scientific-method/>
10. Research Methods | Definitions, Types, Examples. Available at: <https://www.scribbr.com/category/methodology/>
11. Lim W. M. (2025). What Is Qualitative Research? An Overview and Guidelines. *Australasian Marketing Journal*, no. 33(2), pp. 199–229.
12. Shipra Arora. (2025) Choosing the Right Research Methodology: A Roadmap for Scholars. Available at: <https://linkedin.com/pulse/choosing-right-research-methodology-roadmap-scholars-dr-shipra-arora-cteuf/>
13. Top Tools: Mobile Ethnography. Available at: <https://www.insightplatforms.com/top-tools-for-mobile-ethnography/>
14. Chris Coville. What is Mobile Ethnography? [Definition, Examples & Benefits]. March 9, 2023. Available at: <https://www.driverresearch.com/market-research-company-blog/what-is-mobile-ethnography/>
15. Ghanad Anahita. (2023). An Overview of Quantitative Research Methods. *International journal of multidisciplinary research and analysis*. No. 06. DOI: <https://doi.org/10.47191/ijmra/v6-i8-52>
16. Shorten Allison & Smith Joanna. (2017). Mixed methods research: Expanding the evidence base. *Evidence Based Nursing*, no. 20, pp. 74–75. DOI: <https://doi.org/10.1136/eb-2017-102699>
17. Laura Ojeda Melchor. 3 key ways academic research methods are changing in 2026. Dec 29, 2025. Available at: <https://www.tremendous.com/blog/academic-research-method-trends/#2-rapid-shifts-in-federal-and-state-funding>

Дата надходження статті: 26.03.2026

Дата прийняття статті: 16.04.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026